

Viri illi sanctissimi, qui Legem Mosai-
cam præcesserunt, uti Seth, Noe, Melchi-
fedech, Deum fidei lumine norunt, co-
gnitumque in spiritu & veritate adorant,
cultu puro & religioso, corde igne chari-
tatis inflammato, & vitâ ad omnem ju-
stitiæ normam compositâ. Nihil tale de
Paganorum Philosophis affirmare, vel sus-
picari quidem audeamus. Fateatur quidem
Apostolus, viros illos creaturis inspectis in
Dei cognitionem venisse; addit tamen con-
tinuò, illos ipsos viros Deum non tanquam
Deum glorificasse, sed evanuisse in cogi-
tationibus suis; vitam pluribus admisis-
s criminibus egisse Dei cognitione indignam;
quod ab Apostolo assertum, ex Historiæ
fide plus nimio confirmatum est. *Verita-
tem illi Dei in injustitia detinuerunt* (s);
ex quo factum, ut vanâ quadam & feri-
li meditationis recta viderent, præstiterint
sinistra, & quem norant Deum, neque co-
luerint, neque super omnia amaverint, nec
tandem metuendo commendarint. Nunquam
illi satis aperte adversus idololatriam re-
clamarunt, sed interno mentis conceptu,
illam tementes, externâ specie, probare
visi sunt; unde illud Pauli 1. Cor. 1. 20.
21. *Ubi sapiens? ubi seriba? ubi conquisi-
tor hujus sæculi? Nonne stultam fecit Deus
sapientiam hujus sæculi? Nam quia in Dei
sapientia non cognovit Mundus per sapien-
tiam Deum, placuit Deo per stultitiam præ-
dicationis salvos facere credentes.*

Profecit si Philosophi, qui naturali lu-
mine, & ingenii perspicacitate Deum agno-
verunt, contemplatione hac suâ abusi,
alia mente norant, alia opere præstiterunt,
Deumque, quem noverant, nunquam præ-
cibus suis implorant; Deus vicissim illis
opem suam naturalem jure meritoque de-
negavit, retinuit gratias, & interiorem
illam lucem, quibus semel denegatis, om-
nis eorum cognitio vana erat, & ad salu-
tem æternam inutilis. Scimus planè
Deum neque impossibilia jubere, neque
miserationis sue largitates denegare iis,
qui Gratiæ auxilio præventi, toto animi
nisu efflagitant, quæ supra virtutem suam
posita esse cognoscunt (t). Equè tamen
fide certum est, sine fide nunquam fieri
ut Deo placeamus (u); hominem solis ar-
bitrii viribus, gratiæ & charitatis ope de-
stitutis, ad salutem admitti nunquam pos-
se (x); speculativam rerum agendarum,
atque Dei cognitionem sine probis operi-
bus nihil de se ipsa pro æternitate valere.

Persuasum insuper habemus, Deum, si
quid gratiarum Philosophis dare recusavit,
id non nisi summo jure fecisse; indignos se
tanto Dei beneficio, sive ingrati animi
vitio, sive infidelitate, sive perverciâ
exhibentibus Philosophis. Si tandem eter-
næ damnationis pœnam subierunt, ejus
rei in causa non fuisse subtractam illam
beneficiorum copiam, sed crimina, &
pravi cordis habitudines, cujus culpâ nul-
lam possent obtinere damnationis suæ cau-
sationem; quippè qui, sicut Apostolus ait,
cùm Deum noscent tanquam bonorum om-
nium authorem, & pravè factorum ulto-
rem, qui primus est, gradus accedentium

ad Deum, juxta eundem Apostolum ad
Hebr. 11. 7. *Credere oportet accedentem ad
Deum, quia est, & inquirentibus se remun-
erator sit; cum, inquam, Deum noscent,
non sicut Deum glorificaverunt, aut gra-
tias egerunt* (y).

Conferat, si quis vult, laudatissimorum
Philosophorum vitam cum exactissimâ mo-
ralis regulis, & quid præmio eterno di-
gnum offendet? Anne fortè contemptum il-
lum Idololorum, & superstitionis eorum gra-
te obtinentis? Nemini sanè melius id per-
suasum, quàm Socrati, Platoni, & Seneca:
nihil secius tamen Socrates cicutam
bibens, nonne aperte dixit, rogandos sibi
esse Deos, ut exitum sibi darent felicem?
Et cum animam efflaret, socios rogavit, ut
gallum, quem voto Esculapio promiserat,
suo nomine offerrent. Digna ne sunt ista
homine, qui in fide omnis Dei Judicis vi-
vorum, & mortuorum, in horrore idolo-
latriæ immoritur? Crimini etiam viro da-
tus est perditus puerorum amor (z); ju-
rabat in canes, in quercum, in anatrem
(a); cùm interim Deos Athenarum amar-
is sarcasms irideret. Vitio illi pa-
riter datus cultus nubium, & veteris re-
ligionis Athenarum subversio, quam à se
invidiam levissimo, ut ajunt, brachio de-
pellit, ac testimonium ea occasione debi-
tum veritati defraudat. Ita verò Philoso-
phum illum traducit Laëtantius de falsa
Sapientia l. 3. cap. 19. *O hominem fœvram,
si cavillari voluit religionem; demerentem,
si hoc serid fecit, ut animal turpissimum pro
Deo haberet.*

Xenophon, & Plato ejus Discipuli vi-
rum à calumnia atheismi purgaturi, de-
monstrant, sacris illum Numinibus Græco-
rum litasse, quin & coluisse ipsum, atque
alios ad eorum cultum induxisse. In re-
bus agendis plerumque insidendo illius age-
batur, quem Dæmonem suum appellabat:
tenebant autem apud Paganos Dæmones,
& Genii (b) locum à Diis inferiorem. *Secun-
dum Deos Philosophi Dæmones deputant.
Socratis vox est: Si Dæmonum permittat. Il-
lustre huic Philosopho sapientiæ testimo-
nium tulit Apollinis oraculum: quod sanè
vix de Numine crederetur, si Deos om-
nes Socrates subtulisset (c): O Apollinem
inconsideratum! Sapientia testimonium red-
dit ei vivo, qui negabat Deos esse.*

Modò ad Senecam, quem aliqui admi-
rantur tanquam omnigenæ virtutis exem-
plar, & prototypum. Porro Seneca Li-
brum superstitionum Paganicarum digessit,
cujus insignia aliqua fragmenta servavit S.
Augustinus de Civit. lib. 6. cap. 10. eorum-
que lectione intelligimus, absurda omnia
superstitiosissimorum rituum sapientem il-
lum Scriptorem relevasse; & postquam sin-
gula suis coloribus expressisset, statuisse de-
mum in hæc verba: *Quæ omnia sapiens ser-
vabit tanquam legibus jussa, non tanquam
Diis grata; atque omnem illam ignobilium
Deorum turbam, quam longo ævo longa su-
persitio congesti, sic adorabimus, ut memi-
nerimus, cultum ejus magis ad morem quàm
ad rem pertinere.* Ita magnus ille Senator
& Philosophus Romanus Numina illa ex-
ter-

Y Rom. 1. 21.

Z Juvenal. Satyr. 2. Inter Socraticos notissima jussa Cynados. Vide Menag. not. in Laert. l. 2. Segm. 138. Tertull. Apologet. & l. 1. ad Nationes.

b Tertull. Apolog.

c Tertull. i. d. d.

ternâ religionis specie colebat, quæ in-
timo mentis conceptu temnebat; & quam
intus apud se execrabatur, superstitionem,
suo interim exemplo fusculebat confirma-
batque.

Nonne pariter Apostolus omnibus æquè
Philosophis vitio vertit (d), quòd pruden-
tes scientesque errorem sectati, nullam
criminis sui causationem obtendere potue-
runt; quippè qui Deo, quem noscent, cul-
tum impendere, debitas illi actiones gra-
tiarum agere recusassent; sed erraticæ men-
tis ludibriis rapti, in veram dementiam inci-
dissent, tunc maxime quando majorem de se
opinionem sapientiæ ingerere volebant.
Ejus rei merito à Deo, voluptatum ac passio-
num suarum præda relicti, eò abrepti
sunt, unde natura ipsa maxime refugeret.
Scitum est, quàm in rebus Juliæ Augu-
stæ de adulterio aliisque criminibus dela-
tæ Seneca implicaretur (e); sicut & pro-
brosissima crimina, quæ ipse Neroni in-
stillafer, eidem Philosopho vitio vertit Dio
Claudio 1. 29. f. Dio l. 61. &
in Excerptis Valef. p. 685.
g Dio in Ex-
cerptis Valef.
p. 686. Tacit.
Annal. l. 13.
c. 41.

e Tacit. Annal. 12. c. 8. Sueton. in Claudio 1. 29. f. Dio l. 61. & in Excerptis Valef. p. 685. g Dio in Excerptis Valef. p. 686. Tacit. Annal. l. 13. c. 41.

h Augus. Epist. olim 157. ad Optatum, nunc 190. Item Epist. olim 89. nunc 157. Item l. de Nat. & Grat. c. 44. & l. 2. de Pec. cator. remis. c. p. 29. i Ab. 4. 12.

k Vide Perr. Disput. 18. in cap. 1. Ep. ad Rom.

Chryostomus explicitam, uti vocant, fi-
dem à Paganis non exigit, sed tantum
implicitam, qua nempe in Deum crede-
rent, Authorem, & Reparatorem gene-
ris humani, Reparatorem nempe eâ ratio-
ne, ordine, & tempore, quo ipse latenti
providentiæ suæ consilio proposuisset.

Qui verò ex Patribus defenderunt, Je-
sum Christum, & Apostolos ad Inferna
loca descendentes Philosophis & Paganis
quàm pluribus, nec frustra, prædicasse,
quibus docilitatis suæ merito, æternæ vi-
tæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum faciebat textus qui-
dam Epistolæ S. Petri, & alter Libri Pa-
storis. Illud tanquam suæ merito, æternæ
vitæ præmiam contigisset; illi planè nunquam
in eam venissent opinionem, nisi eâ positâ
veritate, quam nos supra constitimus,
nimirum absque fide in Jesum Christum,
nemini æternæ vitæ fores referari. Hæc
cogitantibus fucum fac

minum suorum coram Deo exomologesim habere, imbecillitatem suam plorare, spem in ipsum suam reponere, & quidquid in se boni esset, accepto illi referre. Quis unquam, ait quidam Philosophus, de virtute sua grates Deo egit (1)? Aguntur illis quidem grates de acceptis divitiis, oris venustate, ceterisque exterioribus donis, sed propriae singuli virtutis auctores somus. *Det vitam, det opes, aequum mihi animum ipse parabo (m)*. En Philosophiae Paganicae indolem: en Philosophorum tumor & superbia. Sapiens ille est, qui est totus aptus ex sese, quique in se uno sua ponit omnia (n). Hac de se Stoicus Philosophus: (o). *Sapiens uno minor est Jove*.

Origenes in suo Commentario in Matth. Hom. 4. asseruerat, S. Joannem Baptistam duos ex Discipulis suis ad Jesum Christum misisse, postulatam, an idem ipse esset, quem tantis votis Judaei expectaverant; quod a sancto viro, ait, non tanquam de veritate ambigente factum est, sed ut majori persuasione veritatem illam posset apud Inferos annunciare (p). In suo vero Commentario in 1. Reg. asserit luculenter, S. Joannem Baptistam ad Inferos descendisse, ut anticipatione quadam Jesum annuncians, eodem simul venturum praediceret. Et in Commentario in Matth. tom. 12. docet, Moysem & Eliam post colloquium cum Jesu Christo in ejus Transfiguratione, pristinas Inferorum sedes repetentes, latum ad suos detulisse nuncium, simulque omnia, quae a Jesu Christo audierant, iis exposuisse, quos tempore Passionis Christi de captivitate redimendos norant. Hanc opinionem, suppresso Authoris nomine, de ridiculo agit S. Chrysostomus; demonstrans, toto quidem vitae hujus spatio merendi sive demerendi facultatem singulis permitti; sed post obitum nemini respiciendi manere potestatem; unicuique enim post obitum pro vitae merito sive praemia restant vel supplicia. Profecto si Jesus Christus ad Inferna praedicanda impijs venisset descendisset, omnibus ad unum persuasisset. Si infidelibus post obitum veniae spes aliqua relicta est, nemo sane novissima saltem die peribit; omnes enim genua coram Judice flectent, parati judicium omne subire. Intimo quidem criminum suorum dolore tangentur; sed frustra illi, cogentur enim, vel invitati ad lacrymas & ejulatus.

Potro haec S. Chrysostomi momenta eque valent adversus Origenem, ceterosque omnes qui Paganis Philosophis post obitum salutis spem factam in praedicationibus Jesu Christi vel Apostolorum tuentur. Sive enim S. Joannes Baptista, sive Jesus Christus, sive S. Petrus, sive alius quicumque Evangelium illis annunciaverit, aequum tamen impossibile est, aliquem ex iis, qui in Infernis torquebantur, potuisse annunciatum sibi veritatibus non acquievissent; maxime post tolerata tam longa supplicia, quae incredulae perverbiae suae merito subissent, & post exploratam in se veritatem eorum, quae sibi ab Evangelicis illis

Præconibus annuntiarentur, nempe immortalitatis animae, suppliciorum & poenarum alterius vitae: quae quidem hominibus in hac vita degentibus aegre persuaderentur, facile tamen nulloque negotio iis, qui in altera vita tormentis addicti sunt, & e mortuis resurgente Jesu, ipsis oculis intuentur. Jam inde ergo a pluribus faculis incolis destituerentur inferna loca, incolis, inquam, ab ipso mundi exordio, illic degentibus, siquidem post obitum illis via respiciendi esse potuisset. Scitè autem observat idem S. Chrysostomus hom. 37. insinuatam à Jesu Christo eam veritatem, nimirum ad exitum usque mundi futuros in Inferno impios Abrahamo pene coevos; praedicit enim Jesus Christus Matth. 11. 21. tolerabilis futurum extremam die judicium Tyriis, Sidoniis, Sodomæ, & Gomorrhæ, quam Corozaim, Betsaida, & Capharnaum, qui omnem sibi ad salutem adiunxerunt, operumque volentes prudentesque praedulerant.

Cum verò S. Augustinus (q) supra à nobis laudatus docuit, Jesum Christum ad inferna loca, ubi nempe impiorum anima torquebantur, descendisse, atque inde omnes, quoscumque aptos secundum iustitiam suam leges norat, eduxisse, nunquam planè S. Doctori succurrit, Inferni illos fores reclusisse iis, qui nunquam in Deum credidissent, vel speculativam tantum illum nossent cognitionem, qua nec ad cultum Deo praestandum, nec ad referendas gratias inducerentur: alioqui enim ipse sibi S. Doctor, sicut & Apostolo Paulo, adversaretur. Quare illud tantummodo insinuatum est ab illo, inter eos, qui suppliciis detinebantur, supplicii, inquam, quae Purgatorii diceremus, aliquos deprehendisse, qui debitas criminibus suis poenas jam luisent, eosque proinde veluti iam expiatis secum deduxisse, aeternam Beatitudine pro virtutum merito donandos. Hebraei erant imbecilliores, qui nondum ad purum elicta criminum macula ex hac vita decesserant, vel si mavis, Gentiles, qui Deum norant quidem, sed rudiori adhuc fide infirmiores, vel saltem levioribus aspersi criminibus, tormentis alterius vitae cruciabantur.

Significat autem, se, siquidem indulgentioris naturae indolem sequi voluisset, in eam inclinatum sententiam, quae equior esset Philosophis illis, qui Deum nossent, & idololatriam fuissent aversati; retrahi se tamen ab ea opinione, quod constitutis à se principiis repugnaret: *Si omnes omnino dixerimus tunc esse liberatos, qui illio inventi sunt, quis non gratuletur, si hoc possimus ostendere? Praesertim propter quosdam, qui nobis literario labore suo familiariter innotuerunt, quorum eloquium ingeniumque miramur*. Addit deinde, vix fieri posse, ut solentius discussa singulorum vita, purum aliquid à fastu & inanibus gloriolae ambitu deprehendatur: ex quo totum proborum operum meritum ita corumpitur, ut quanto indulgentioris animi indole in salutem Philosophorum ferremur, tanto pariter ab opinione iustitiae divinae retraheremur. *Veruntamen quadam indole animi ita delectant, ut eos, in qua-*

Cicero. 1. 3. de Nat. Deorum.

Horat. Epist. 18. 1. 1.

Paradox. 2. Cicero.

Horat. Epist. 1. 1. 1.

Vide nostr. Comment. in Matth. 11. 3.

q Augus. 1. 12. de Genes. ad liter. c. 33.

Alf. 4. 11. 2.

bus haec fuerunt, vellemus vel praecipue, vel cum ceteris ab inferni cruciatibus liberari; nisi aliter se haberet sensus humanus, aliter iustitia Creatoris.

Ad fabellas ex S. Joanne Damasceno laudatas quod attinet, reponimus, 1. Lucubraciones talia referentes, viro tanto fidei inscribi, ut Leo Allatius primum, deinde P. le Quien in nova editione Operum S. Joannis Damasceni convincunt. 2. Quando genuina essent opera, certè è minus authenticis monumentis deducta historiola, in Scripta licet S. Damasceni translate, nihilo meliorem obtinent fidem. Opinionem eorum, qui damnatos jam ad inferos Gentiles, ad Fidem, auditis Apostolis concionantibus, traduxerunt, satis jam refutavimus.

Si Tostatus in ea fuit persuasione, Gentiles absque Fide explicita vel implicita in Jesum Christum salutem consequi potuisse, nos virum doctum, scripturæ & Patribus repugnancia docentem, non admittimus: ait enim Scriptura (r) de Jesu Christo: *Nec aliud nomen est sub Caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri*. Si verò ille nomine Fidei in unum Deum, qui bona operantibus aqua retribuit, insinuat Fidem salutem implicitam in Jesum Christum, paria sentit nobiscum.

S. Clemens Alexandrinus vix ab omni errore purgaretur in iis, quae de Philosophis Paganis, & praedicatione Jesu Christi, atque Apostolorum apud Inferos scriptis. Illud tamen Authori illi excusando reputandum est, nimirum vitium id fuisse illius atatis, qua non bene discussis earum rerum veritatibus, omnia offuscabantur. Accedebant scripta quadam, opinione quidem authentica, & secundam à saeculis Libris auctoritatem obtinentia, quibus facile credulis illis Patribus impos-

tum est. Ad haec, S. Clemens ita de Philosophia agit, quasi nihil satis commodi de illa sentiret (s): adeo longè abest, ut in pari cum Fide & veritate nostra Religionis gradu illam constituat. Nullam peculiarem Philosophorum sectam probans, damnat universas (t). Quis autem credat, harum, quas reprobat, sectarum Auctores, vel Sectatores aeternae salutis praemio donare illum voluisse? Tandem in Admonitione ad Gentes observat, tenes illos veritatem, seu potius Verbi Divini igniculos, qui Philosophis affluerunt, & veritatis quanta sit vis, & Philosophicæ scientiae quanta sit imbecillitas, aperte satis demonstrare; noverint enim licet Philosophi quadam, ad finem tamen sibi intentum venire nunquam valuerunt. Abundè his etiam demonstratur, eos qui sine Verbo veritatis, i. e. Jesu Christo, ad agendum se disponunt, perinde esse, ac si pedibus destituti ad gradiendum admitterentur. Qui de hoc argumento plura voluerit, consulat Librum Gallicum de Necessitate Fidei in Jesum Christum, impressum Parisiis 1701. qui in prima Lucubrationis hujus editione nos latuit.

Ita ergo Dissertationem hanc nostram cogentes statuimus. Paganis, quorum totus erat census speculativa quadam, naturalis, & sterilis Dei, & veritatum moralium cognitio, nullo Fidei saltem implicita in Messiam, & humani generis Reparatorem, ac supernaturalis gratiae radio illustrati, nullo charitatis igniculo foci, ad Regnum Caelorum obtinendum nunquam evadere valuerunt. Haec Apostoli Pauli mens, docentis, Philosophos illos, qui Deum norant, cum debitam illi gloriam denegassent, nullam criminis sui causationem coram Deo obtendere potuisse.

Clem. Alex. 1. 1. pag. 203. 204. 234.

Strom. 1. 1. pag. 211. & 218.

IN PRIMAM EPISTOLAM AD CORINTHIOS PROLEGOMENON.

Corinthus Achajæ celeberrima, & opulentissima Civitas, cui ipsa sui loci inter Aegæum ad Orientem, & mare Jonium ad Occasum constitutio, ad negotiationis commodum, & ad opum incrementum quam maxime contulit, superbia, epulis, voluptati, & ceteris, quae commercium & divitiarum copiam comitantur, vitiis se ita dederat, ut cultui, & religioni impudicitia haberetur; meretrices enim adhiberi ad publicas preces canendas consueverant, Venericæ à quibusdam dicantur recens prostituta, quarum copia erat, ut proverbio nomen effecit.

Anno circiter Christi 52. Apostolus Corinthum profectus, Servatoris multum in eà Urbe sibi populum selegisse testantis visione confirmatus (a), duodeviginti menses ibidem egit, quibus & Judaeorum & Ethnicorum plurimos Deo quidem peperit, sed plures etiam calamitates exhaustit; ab Judæis (b) praesertim aegre ferentibus, quod Evangelium Ethnicis annunciat. Quare incredulos obstinationi suae reliquit, eisdemque discedens, vestibus prius excussis, ita est minitatus (b): *Sanguis vester super caput vestrum: mundus ego ex hoc ad Gentes vadam*.

Corintho Paulus Ephesum venit, ubi tribus annis concionandi muneri incubuit.

Alf. 18. 10.

Vid. 1. Thess. 1. 37. & 2. Cor. 11. 9. & 1. Cor. 2. 3. c Alf. 18. 64.